

**ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ БАРЬЦААЛАН ЗЭЭЛДҮҮЛЭХ ЖУРМААР ОЛГОХ
ЛОМБАРД/ ЗЭЭЛИЙН ХҮҮГИЙН ХЯЗГААРЫГ ТОГТООХТОЙ ХОЛБООТОЙ
ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ**

*Г.Алтан-Оч (PhD), Ц.Болормаа, Ө.Мөнхтунгалаа
О.Нарантуяа, Б.Нандингэрэл, И.Жаргалзаяабямба
Д.Жигваагүнсэл, Ч.Онончимэг, Г.Чулуун, А.Пагма*

№	Улсын нэр	Эрх зүйн зохицуулалт
1	АНУ	<i>Алабама муж /Alabama/</i> Section 5-19A-7 Ломбардны хүү Барьцааны зээлийн хүү сард зээлдүүлсэн үнийн дүнгийн 25 хувиас хэтрэхгүй. <i>Аляска муж /Alaska/</i> Sec.08.76.210. Санхүүгийн хураамж Барьцаалан зээлдүүлэх зээлийн хүү сард зээлдүүлсэн үнийн дүнгийн 20 хувиас хэтрэхгүй. <i>Аризона муж /Arizona/</i> Sec.44-1626. Барьцаалан зээлдүүлэх зээлийн хүү эхний 2 сард 8 хувиас хэтрэхгүй бөгөөд да раагийн сараас зээлийн хүүг 6 хувь хүртэл бууруулна. <i>Колорадо муж /Colorado/</i> Барьцаалан зээлдүүлэх үйлчилгээний дүрэм, журмыг мужийн засаг захиргаанаас хариуцан тусгай зөвшөөрөл олгодог. Sec.6-7-420. Барьцаалан зээлдүүлэх зээлийн хүү Зээлийн үнийн дүнгийн 1/5 хувиас хэтрэхгүй. <i>Флорида муж /Florida/</i> SECTION 539.001 Барьцаалан зээлдүүлэх хүү сард зээлүүлсэн үнийн дүнгийн 25 хувиас хэтрэхгүй. <i>Жоржиа муж /Georgia/</i> SECTION 44-12-131 Барьцаалан зээлдүүлэх үйлчилгээний зээлийн хүү эхний 90 хоногт зээлдүүлсэн үнийн дүнгийн 25 хувиас хэтрэхгүй. Эх сурвалж: Online Pawn Shops Consumer Reports http://www.pawnshopsonline.info/state-regulation-interest-rates-comparisons/
2	Австри	Европын Төв Банкны Европын бүс болон Австри улсын Үндэсний Бичил Санхүүгийн Байгууллага (MFI)-ын Хүүгийн Хувь хэмжээ (MIR)¹ [жилийн], 2015 оны 11-р сарын байдлаар: Шинэ бизнесийн зээл: - Хувь хүнд өгөх - Эргэлтийн зээл, хэтрүүлэг 4.30 1 жил хүртэлх хэрэглээний зээл 4.78 1-5 жил хүртэлх хэрэглээний зээл 4.07 - Орон сууцны зээл 1.94 - Санхүүгийн бус байгууллага - Эргэлтийн зээл, хэтрүүлэг 2.20 0.25 сая € хүртэл, 3 сар хүртэл 2.20 0.25 сая € хүртэл, 3 сар-1 жил 1.66 0.25 сая-1 сая €, 3 сар хүртэл 1.87 0.25 сая-1 сая €, 3 сар-1 жил 1.40 1 сая €-оос их, 3 сар хүртэл 1.43 1 сая €-оос их, 3 сар-1 жил 1.75

¹ Европын Төв Банкны Европын бүс болон Австри улсын Үндэсний Бичил Санхүүгийн Байгууллага (MFI)-ын Хүүгийн Хувь хэмжээ-Euro area and national MFI interest rates (MIR): Austria https://www.ecb.europa.eu/stats/money/interest/interest/html/interest_rates_AT_2015.en.html

3	Герман	Германы Холбооны Банк²ны Ломбардын хүүгийн хувь хэмжээний статистик 1999/1/1-ний өдрөөс эхлэн зогссон бөгөөд хамгийн сүүлд жилийн 4.5% (1996/4/19-1998/12/31 хүртэл хүчинтэй мөрдөгдсөн)³ байсан байна. - Германы дээд шүүх хуулийн тайлбар гаргаж, аливаа зээлдүүлэгч нь дундаж зах зээлийн хүүгийн хувиас 2 дахин ихгүйгээр хүү бодохоор хязгаарласан. - Дундаж хүүгийн хувиас 12%-аас илүүгүй байхаар хүүгийн таазыг тогтоосон. Жишээ нь: дундаж хүү 12.1% байгаа бол 2 дахинаас илүүгүй байх таазын хэмжээ (24.2%) биш, харин удаах зохицуулалтын дагуу 24.1%-иар таазыг тогтооно⁴. Ломбардын үйлчилгээ Германы Ломбардын Холбоо (ZDP, 2009)-ны гишүүн 200 орчим байгууллага Германд ломбардын үйлчилгээ үзүүлж байна. 2003 оны байдлаар, 450 сая € ломбардын зээл олгосон нь Германы жилийн нийт хэрэглээний зээлийн 0.2% болж байна. Үйлчилгээ авсан хүмүүсийн тоо 2000 онд 160,000 байсан нь нийт зээл авсан өрхийн 2%-тай тэнцэж байна. Зээлийн хэмжээ нь 50€ - 10,000€ хүртэл хэлбэлзэнэ. 2002 оны байдлаар, ломбардын дундаж зээлийн хэмжээ 230€ ба сарын хүү 1% байсан. Түүнээс гадна тогтсон журмын дагуу хэрэглэгч нь хадгалалтын болон даатгал, захиргааны хураамж төлнө. Эдгээрийг нэмээд ломбардын жилийн хүү 36% байв. Эх сурвалж: http://www.microfinancegateway.org/topics/interest-rates-and-pricing
4	Ирланд	Ломбардны тухай хууль (Pawnbrokers act, 1964) 20. (1) Барьцаалан зээлдүүлэгч нь төлбөл зохих зээлийн хүүг энэ хуулийн 5 дугаар хавсралтын 1 дэх хэсэгт зааснаас хэтрүүлэлгүйгээр тогтооно. 5 дугаар хавсралт: I Хэсэг Зээлийн хүүгийн дээд хэмжээ (Maximum rate of interest on loans) 1. Хүүгийн хамгийн дээд хэмжээ нь сар болгон зээлийн 2 шиллинг бүрт хагас пенс байна. 2. 1 дүгээр зүйлийн утга нь: (а) Зээлийн хугацаа нэг сараас бага гэдгийг нэг сар гэж тооцно. (с) Зээлийн 2-оос доош шиллинг гэдгийг 2 шиллингээр тооцно. Эх сурвалж: http://www.irishstatutebook.ie/eli/1964/act/31/enacted/en/print#sched5
5	Канад	Барьцаалдан зээлдүүлэх тухай хууль "Pawnbrokers Act, 1996", 19-р зүйл: Зээлийн хэмжээ 25% байна. Хүүгийн тухай хууль "Interest Act, 1985" 3-р зүйлд заасны дагуу Хүүгийн гэрээ хуулийн дагуу төлөх бол гэрээгээр тогтоосон хүүгийн түвшин жилд 5 %-аар тооцно. Эх сурвалж: http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/l-15/
6	Кыргызстан	Хэт хүүлэхийг хязгаарлах тухай хууль Зээлийн хүүний дундаж номиналь хэмжээг Үндэсний Банк тогтооно. Зээлийн хүүний байж болох дээд хязгаар нь энэхүү дундаж номиналь хэмжээг тодорхой пунктээр өсгөсөн үзүүлэлт (15%) –ээр тодорхойлно.
7	Казахстан	Улс Санхүүгийн бичил байгууллагын тухай хууль (Закон РК "О микрокредитных организациях") Казахстаны Үндэсний Банкны 2012 оны тогтоол (2012.12.24 –ны өдрийн №377) ББСБайгууллагаас олгох зээлийн, эффект бүхий жилийн хүүгийн дээд хэмжээ нь 56% -ээс ихгүй байна.
8	Молдав	Засгийн газрын 1995 оны 204 тоот тогтоол "Ломбард ажиллуулах нийтлэг журам" 20 дугаар зүйл: Ломбардууд үзүүлж байгаа үйлчилгээнийхээ үнэ тарифыг өөрөө тогтооно.

² Deutsche Bundesbank-германаар

³ Deutsche Bundesbank Interest rate statistics 2015 file://S11BTDDISCOUNT.pdf

⁴ ЕХ-ны Хүүгийн хувь хэмжээний хязгаарын талаарх судалгаа-Study on interest rate restrictions in the EU Final Report, Project No. ETD/2009/IM/H3/87 file://irr_report_en.pdf

9	ОХУ	“Хэрэглээний зээлийн тухай” (Федеральный закон от 21.12.2013 “О потребительском кредите (займе)” 8, 11 дүгээр зүйл: Оросын Банк улирал тутамд хэрэглээний зээлийн нийт зардлын зах зээлийн дундаж үнэлгээг хэрэглээний зээлийн ангилал тус бүрээр тооцоолон гаргаж журамлана. Хэрэглээний зээлийн гэрээ байгуулахдаа Оросын Банкнаас тогтоосон тухайн үеийн хэрэглээний зардлын хэмжээг гуравны нэгээс илүүгээр хэтрүүлж үл болно гэжээ. Эх сурвалж: www.finanal.ru, www.kodeks.systecs.ru
10	Сингапур	Ломбардны тухай хууль, 2015 (Pawnbrokers act, 2015) 50 дугаар зүйл. Зөвшөөрөгдсөн ашиг, төлбөр, хураамж (2) Барьцаалан зээлдүүлэх гэрээнд үндэслэн барьцаалан зээлдүүлэгч нь зээлээс ашиг олох эрхтэй бөгөөд энэ хуулийн Хоёрдугаар Хавсралтад зөвшөөрөгдсөний дагуу зээлийн хүү болон бусад төлбөрийг тогтооно. Хоёрдугаар Хавсралт: 1. Барьцаалан зээлдүүлэгчийн зээлээс авах хүү нь: (a) Бүхэл сар тус бүрт (нэг сар) үндсэн зээлийн 1,5%-аас хэтрэхгүй байна. (b) Хэрэв зээлийн хугацаа нь бүхэл саруудад хуваагдах боломжгүй бол (нэг сараас бага бол) нийт зээлийн үнийн дүнгийн 1.5 хувийн тухайн үлдэгдэл хоногт ногдож байгаа хэмжээгээр хүүг тогтооно. Эх сурвалж: http://statutes.agc.gov.sg/aol/download/0/0/pdf/binaryFile/pdfFile.pdf?CompId:11976303-0755-4eac-9369-2268bbe94e22
11	Солонгос	Ломбардны үйл ажиллагааны журам 10 дугаар зүйл. Хүүгийн хязгаарлалт Зээлийн хүү нь зээлийн хэмжээнээс хамаарч дээд тал нь 6 хувь, доод тал нь 3 хувийн хүүтэй байна. Эх сурвалж: http://www.law.go.kr/lsInfoP.do?lsiSeq=26810#AJAX
12	Хонг Конг	“Барьцаалан зээлдүүлэх үйлчилгээ үзүүлэгчид зориулсан журам” Pawnbrokers ordinance 30/06/1997 1-р Хавсралт Зээлийн дээд хэмжээ 10000\$, зээлийн сарын хүү 3,5% -аас ихгүй байна. Эх сурвалж: http://www.legislation.gov.hk/blis_pdf.nsf/6799165D2FEE3FA94825755E0033E532/B70084E79CE4FE4D482575EE0048B417/\$FILE/CAP_166_e_b5.pdf http://www.hkexnews.hk/listedco/listconews/SEHK/2013/0227/01319_1550405/E115.pdf
13	Хорват	Decision on the interest rates, the discount rate and remunerations of the Croatian National Bank (Official Gazette 115/2015) 1. Барьцаалан зээлдүүлэх зээлийн хүүг Хорватын Төв Банкнаас жилийн 2.5 %-аас хэтрүүлэхгүй тооцож байхаар тогтоожээ. Хорватын Төв Банкнаас Хөрвөх чадвартай богино хугацааны зээлийн хүүг дараах байдлаар тогтоосон байна. Тухайлбал: - Барьцаалан зээлдүүлэх зээлийн хүүгийн хэмжээг тооцохдоо 3 сар хүртэл хугацаанд 1 %-аар өсгөх ба, - 3 сараас хэтэрсэн тохиолдолд 1.5 %-аар өсгөн тооцно. Эх сурвалж: www.hnb.hr/.../e-odluka-stope-kamatne-eskontna-n
14	Хятад	Хятадын Ардын Банкны тухай хууль 22 дугаар зүйл: Тус Банк нь Үндсэн хүүгийн хэмжээг тогтоох тухай заасан. 2005 оны “Барьцаалан зээлдүүлэх газруудыг удирдах аргачлал” гэсэн хуулийн 38 дугаар зүйлд “Ломбардуудын зээлийн хүүг Ардын Банк тогтооно” гэж заажээ. Эх сурвалж: www.chinalawinfo.ru

15	Польш улс	Иргэний хууль / Civil Code/ Хэрэглээний зээлийн тухай /Consumer Credit Act/ Одоогийн ломбардын хувь хэмжээ 20 % ба хамгийн дээд тал нь 5 % байна. Үүнтэй уялдуулан зээлийн төлбөр гэрээтэй холбоотой нэмэлт төлбөрийг зохицуулж байгаа бөгөөд 5 хувиас хэтрэхгүй байна. Эх сурвалж: www.irr_report_en
16	Энэтхэг	Pawnbrokers act, 23 of 1943 Хавсралтын а) Энгийн хүү нь жилд ес ба наймны гурван хувьтай, тодорхой хэлбэл, энэ нь сарын энгийн хүү нь нэг рупи-д нэг ба тавин пэйса /бутархай мөнгө/ эсхүл хорин тав буюу түүнээс бага хэмжээний рупи-ний жилийн энгийн хүү нь нэг ба хагас анна байна; б) бусад тохиолдолд нэг жилийн энгийн хүү нь зургаа ба дөрөв хуваасны нэг буюу сарын энгийн хүү нь нэг рупи-д нэг пэйса эсхүл жилийн энгийн хүү нь нэг рупи-д нэг анна байна. Эх сурвалж: www.vimalamahmoodfoundation.com
17	Япон	Money Lending Business Act (Act No. 32 of May 13, 1983) Interest Rate Restriction Act (Act No. 100 of May 15, 1954) <u>1-р зүйл: Зээлдэгч нь хэрэглээний зардлын зээлтэй холбоотойгоор зээлдүүлэгчтэй гэрээ байгуулах бөгөөд хэрэв гэрээнд дор дурьдсан хүүний хязгаарлалтаас давсан хүүгээр гэрээ байгуулсан нөхцөлд зээлдэгчийн ашиг сонирхол зөрчигдсөн гэж үзэн, гэрээг хүчин төгөлдөр бус гэж тооцно.</u> Үндсэн зээл нь 100,000 иень-ээс бага бол жилийн 20 % Үндсэн зээл нь 100,000 – 1,000,000 иень бол жилд 18% Үндсэн зээл нь 1,000,000 иень-ээс дээш бол жилийн 15%-ийн хүүтэй байна. Эх сурвалж: http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_download/?ff=09&id=2134 http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_download/?ff=09&id=1956